

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas krājumu komplektēšanas un organizācijas politika

2024. – 2028. gadam.

Līvāni, 2024

Līvānu novada pašvaldības iestāde - Līvānu novada Centrālā bibliotēka un tās struktūrvienības: Jaunsilavu, Jersikas, Rīta, Rožupes, Rudzātu, Sutru un Turku pagasta bibliotēkas nodrošina Līvānu novada pašvaldības teritorijā izglītojošu, informatīvu un kultūras pieejamību, un kvalitatīvus bibliotekāros pakalpojumus. Līvānu novada Centrālajai bibliotēkai ir izveidots ārējais grāmatu izsniegšanas punkts, kurš darbojas multifunkcionālā jaunatnes iniciatīva centra „Kvartāls” telpās un 3 ārējās apkalpošanas punkti novadā: Jersikas bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Jersikas pagasta Jersikas ciemā, Rožupes bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Rožupes pagasta Mežancānu ciemā un Rožupes bibliotēkas ārējās apkalpošanas punkts Alternatīvās aprūpes centrā “Rožlejas”.

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas krājums

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas krājums ir universāls un tiek veidots atbilstoši administratīvās teritorijas attīstības interesēm. Bibliotēka nodrošina sava krājuma, datu bāzu un informācijas sistēmu, kā arī citu bibliotēku krājumu pieejamību ikvienam lietotājam, izmantojot starpbibliotēku abonementu pakalpojumus. Līvānu novada Centrālā bibliotēka ir reģiona galvenā bibliotēka, tās klientu segmentācija ir daudzveidīga, tas nosaka universāla krājuma attīstības principu.

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēku krājumi

Līvānu novada vietējas nozīmes bibliotēkas nodrošina bibliotēku pakalpojumus lietotājiem to dzīvesvietās, darba, mācību, atpūtas vietās un citu vietu tiešā tuvumā, lai iegūtās prasmes un iemaņas pielietotu novada iedzīvotāju izglītības kvalitātes nodrošināšanai, radošas pieejas attīstīšanai, tālākizglītības un mūžizglītības kvalitātes nodrošinājumam.

Filiālbibliotēkas uzkrāj un sistematizē universāla rakstura dokumentus, kas apmierina bibliotēkas lietotāja pieprasījumu, nodrošina pieprasītā dokumenta pieejamību no citām bibliotēkām.

Krājuma komplektēšanas mērķis - veidojot krājumu, nodrošināt Līvānu pilsētas un novada iedzīvotājiem pirmo saskarsmi ar grāmatu, piekļuvi informācijai gan drukātā, gan elektroniskā formātā, atbalstu formālajai un mūžizglītībai, un iespēju atpūsties.

Mērķauditorija jeb galvenās bibliotēku lietotāju grupas:

- Pirmsskolas vecuma bērni;
- Skolēni;
- Studenti;
- Nodarbinātie;
- Bezdarbnieki;
- Pensionāri.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- pirkumi,
- abonēšana,
- dalība projektos,
- dāvinājumi,
- aizvietošana.

Grāmatas un audiovizuālie dokumenti tiek iepirkti grāmatu izdevniecību veikalos, grāmatu bāzēs, grāmatu izstādēs, pie izplatītājiem.

Preses izdevumi tiek abonēti Latvijas Pasta abonēšanas sistēmā, tiek izmantoti arī preses izdevēju atlaižu piedāvājumi.

Finansējums krājumu komplektēšanai:

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas un filiālbibliotēku finansējumu krājumu veido:

- Līvānu novada pašvaldības budžets;
- dalība VKKF mērķprogrammās;
- dāvinājumi.

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas prioritātes krājuma komplektēšanai:

- **Informācija.** Uzziņu izdevumi, enciklopēdijas, vārdnīcas, rokasgrāmatas, ceļveži, datubāzes.
- **Daiļliteratūra, latviešu oriģinālliteratūra.**
- **Nozaru literatūra.** Līvānu novada Centrālā bibliotēkā komplektē visu nozaru literatūru. Padziļināti komplektē tādas nozares kā: psiholoģija, sociālās zinātnes, medicīna, menedžments, mārketinga, sabiedriskās attiecības, kultūras vēsture, vēsture; Lai nodrošinātu piekļuvi aktuālai un pārbaudītai informācijai, tiek abonētas datubāzes: EBSCO, DB rokasgrāmatas.
- **Filiālbibliotēkas nozaru literatūru komplektē saskaņā definētajām komplektēšanas prioritātēm (skatīt tabulu).** Pārējo nozaru literatūras pieejamību pagastos nodrošina ar SBA palīdzību.
- **Izdevumi bērniem un jauniešiem.** Bērnu literatūras nodaļa komplektē visu nozīmīgāko Latvijā izdoto daiļliteratūru un nozaru literatūru, bērniem, pusaudžiem un jauniešiem no 0 – 16 gadiem. Komplektēšanas izvēle ir balstīta uz to, lai bērnu apkalpošanas nodaļas krājums dotu iespēju dažāda vecuma lasītājiem atrast savām interesēm atbilstošu daiļliteratūras vai nozaru tēmu.
- **Dokumenti novadpētniecības krājumam.** Izdevumi, kas saistīti ar Līvāniem, kultūrvēsturisko novadu, personībām.

Tabula “Komplektēšanas prioritātes LNCB filiālbibliotēkās”

Bibliotēka	Komplektēšanas prioritātes	Mērķauditorija
Jaunsilavu bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Psiholoģija; • Izglītība; • Lauksaimniecība; • Mājturība, mājsaimniecība; • Medicīna; • Ģeogrāfija; • Vēsture. Literatūra bērniem un jauniešiem	Skolēni – 41% Nodarbinātie – 19% Bezdarbnieki – 10% Pensionāri – 8% Izglītības darbinieki – 6% Studenti – 5%
Jersikas bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Psiholoģija; • Māksla; • Mājturība, mājsaimniecība; • Medicīna; • Ģeogrāfija; • Vēsture Literatūra bērniem un jauniešiem	pensionāri; bezdarbnieki; nodarbinātie; bērni un jaunieši līdz 18 gadiem; invalidi; studenti.
Rīta bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Psiholoģija; • Mājturība, mājsaimniecība; • Medicīna; • Māksla; • Lauksaimniecība; • Ģeogrāfija ; ▪ Vēsture. Literatūra bērniem un jauniešiem	Bērni un jaunieši līdz 18 gadiem; Studenti; Strādājošie Bezdarbnieki Zemnieki Pensionāri
Rožupes bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Filozofija; • Psiholoģija; • Reliģija; • Sabiedriskās zinātnes; • Medicīna; • Lauksaimniecība; • Inženierzinātnes; • Māksla;	Pirmsskolas vecuma bērni Skolēni Studenti Pedagogi Bezdarbnieki Pensionāri Zemnieki

	• Valodniecība; • Vēsture. Literatūra bērniem un jauniešiem	
Rudzātu bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Psiholoģijā ; • Pedagoģijā ; • Ekonomikā ; • Tehnika ; • Lauksaimniecībā ; • Uzņēmējdarbībā ; • Māksla ; • Literatūrzinātne ; • Ģeogrāfija ; • Vēsture . Literatūra bērniem un jauniešiem	Bērni un jaunieši līdz 18 gadiem; Strādājošie; Izglītības darbinieki; Bezdarbnieki; Pensionāri; Studenti; Zemnieki
Sutru bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • Psiholoģija; • Mājturība, mājsaimniecība; • Medicīna; • Māksla; • Lauksaimniecība; • Ģeogrāfija ; • Vēsture Literatūra bērniem un jauniešiem	• pirmsskolas bērni; • skolēni; • nodarbinātie; • mājsaimnieces; • bezdarbnieki; • pensionāri.
Turku pagasta bibliotēka	Latviešu oriģinālliteratūra Tulkotā daiļliteratūra Nozaru literatūra: • vispārīgā nodaļa; • psiholoģija; • medicīna; • lauksaimniecība; • māksla; • vēsture. Literatūra bērniem un jauniešiem	• pirmsskolas bērni; • skolēni; • zemnieki; • bezdarbnieki; • pensionāri.

Citi faktori, kas nosaka prioritātes dokumentu komplektēšanā

1. Reģionālais aspekts.

2. Valodas, kādās dokumenti tiek komplektēti. Pamatā tiek komplektēti dokumenti latviešu valodā. Ja konkrētā nozarē trūkst dokumentu latviešu valodā, ar lielu atlati komplektē dokumentus angļu, krievu valodās, retāk vācu valodā. Prioritārā valoda tiek izvēlēta, ņemot vērā pieejamos dokumentus un bibliotēkas lietotāju mērķa grupas, kas pamatā izmanto attiecīgo literatūru.

3. Izdevumu veidi, formāti. Līvānu novada Centrālā bibliotēka komplektē dažādu veidu un formātu izdevumus, atbilstoši bibliotēkas statusam un definētajam komplektēšanas līmenim nozarē. Svarīgi, komplektējot krājumu, ievērot racionālu attiecību starp tā daļām – esošo un jauno fizisko un digitālo resursu esamību proporcionāli klientu pieprasījumam.

4. Eksemplaritāte.

- Bērnu literatūru komplektē 1 – 2 eksemplāros;
- Nozaru dokumentus komplektē 1 eksemplārā;
- Pieaugušo daiļliteratūru komplektē 1 – 2 eksemplāros.

5. Hronoloģiskais apsvērums.

- Komplektē jaunus uzziņu izdevumus, enciklopēdijas un vārdnīcas, kā arī dažādos laika periodos izdotos dokumentus, kas nav zaudējuši aktualitāti, ir pieprasīti, vai ar īpašo kultūrvēsturisko vērtību;
- Daiļliteratūra – aktīvam krājumam komplektē pamatā pēdējo 5 gadu izdevumus;
- Periodiku komplektē, abonējot, vēlāk glabā un nodrošina pieeju attiecīgi noteiktajiem termiņiem.
- Dāvinājumus pieņem ar atlati, īpaši pieprasītos vai ar kultūrvēsturisko vērtību pilnos gada komplektos (retos gadījumos vērtīgiem izdevumiem komplektos pieļaujami iztrūkumi).

Krājumā neiekļauj:

- Skolu mācību grāmatas;
- Sīkus iespieddarbus, īslaicīgas nozīmes iespieddarbus (programmas, afišas, reklāmas prospektus un tml.), izņemot novadpētniecības krājumam;
- Aģitācijas materiālus.

Dokumentu atlases kritēriji

- Dokumenta atbilstība bibliotēkas mērķiem un lasītāju vajadzībām;
- Dokumenta saistība ar esošajiem materiāliem krājumā;
- Zinātniskā, kultūrvēsturiskā, literārā un mākslinieciskā dokumenta vērtība;
- Informacionālā un sociālā dokumenta vērtība (klasika, autora vai izdevēja reputācija un nozīmīgums, novadpētniecības tematika);
- Dokumenta novitātes pakāpe attiecībā uz krājumā esošajiem;
- Dokumenta praktiskā nozīme, aktualitāte, pieprasījums;
- Dokuments nav pieejams vai ir ierobežota pieeja citās bibliotēkās;
- Dokumenta formāts ir atbilstošs bibliotēkai;
- Dokumenta cena.

Krājuma norakstīšanas iemesli:

Norakstīšanai paredzētos dokumentus bibliotēkas atlasa pēc sekojošiem kritērijiem:

- Saturā novecojuši dokumenti;
- Liekie dubleti;
- Bibliotēkas profilam neatbilstoši dokumenti;
- Nolietoti vai bojāti dokumenti, kuri kļuvuši nederīgi turpmākai izmantošanai un kurus nav iespējams (vai nav finansiāli izdevīgi) salabot;
- Lietotāju nozaudēti un citi dokumenti, kuri pazuduši brīvpieejas apstākļos un kuru zudumu bibliotēka ir konstatējusi;
- Dokumenti, kas nav atgūstami lietotāju vainas dēļ (piemēram, lietotāju dzīvesvietas maiņas dēļ).

Periodisko izdevumu glabāšanas termiņi:

- Laikraksti - 10 gadi,
- Bērniem un pusaudžiem adresētie izdevumi atkarībā no aktualitātes – 1-3 gadi;
- žurnāli - 5 gadi; nozaru, tematiskie - pēc vajadzības,
- Līvānu novada pašvaldības informatīvais izdevums “Līvānu Novada Vēstis” - bez laika ierobežojuma.

Līvānu novada Centrālās bibliotēkas Repozitārijs

Repozitārijs ir pasīvais iespieddarbu krājums ar reģionālu nozīmi.

Repozitārija galvenās funkcijas:

- nodrošināt maz pieprasītās krājuma daļas saglabājamību;
- garantēt depozitārija krājumā esošo dokumentu pieejamību visu Līvānu novada Centrālās bibliotēkas lietotāju pieprasījuma apmierināšanai.

Repozitārija krājumā ir pieejami:

- maz pieprasīti iepriekšējo gadu dokumenti ar zinātnisku, kultūrvēsturisku vai māksliniecisku vērtību (arī ar potenciālo), kā arī reti izdevumi;
- dažāda satura dubletes;
- dokumenti, kas nav pieejami citās reģiona pašvaldību publiskajās bibliotēkās.

Repozitārija dokumentu izsniegšana:

- Līvānu novada Centrālās bibliotēkas metodiskās zonas pārraudzības zonas bibliotēkām izsniegšana notiek, reģistrējot izsniegumu kā SBA pakalpojumu.

LNCB Krājuma komplektēšanas un apstrādes vadītāja T. Pavlova _____

2024.gada 02.janvāris